

Előfizetési díj félévire postán és helyben borítékkal 6 forint, boríték nélkül házhoz küldve 5 forint e. pénzben.

NEMZETI UJSÁG.

Előfizetheti minden cs. kir. postahivatalnál s helyben a szerkesztőségénél, Zöldkert utca 488 szám alatt földszint, a hivatalban.

Tisztán írott cizmeket kérünk. Levelek a szerkesztőségnek címzendők.

Alapítá **KULTSÁR ISTVÁN** táblabíró, kiadja özvegye.

TARTALOM.

Hazai napló. Országgy. (227. ker. ülés: országgyűlési szülés. 228. ker. ülés: a magyar középponti vasút társaság folyamodása s az országgyűlési szülés. 171. orsz. ülés a FőRRnél: hajdukerület elrendezése s megyei kihágások.) Pestből (megyei utasítás kereskedési és rokon tárgyakkban.) Vid. 1. v. Esztergomból (közgy. gyógszertárok fölötti zavarok.) — Trenesinből (közgy. az országgy. követek hivatalos jelentésöknek tárgyalása.)

Külföldi napló. Ausztria-, Angol-, Spanyol-, Francia-, Német-, Porosz-, Görögország, Hayti, America.

Bel- és külföldi telegraph.

Kifejezés, (hazai.) (ausztriai.)

Necrolog. (hazai s külföldi.)

Nemzeti színház.

Élet, irodalom és művészet. „Four és pór.” Szomorujáték öt felvonásban, Obernyik Károlytól. Ikervárosi hírnök.

HAZAI NAPLÓ.

Országgyűlés. CCXXVI. k. er. ülés jul. 3án.

Elnökök, jegyző és naplóvivő az előbbieket. Az ungi követért az egész törvényhozást jelenlétében tartott egyházi gyásztisztelet csak delben végződött, a t. RR még rövid ülésben gyűltek össze, melyben a tegnapi tanácskozások folytatában egy megyei követnek ezen indítványa fölött történtek a vitakozások: „minden városnak, melynek kebelében o. gyűlés tartatik, háztulajdonosai köteleztetnek a szükséges o. gyűlési szülés mennyiségéhez képest és házaik nagyságához aránylag azoknak egy részét az o. gyűlési tagok számára bizonyos meghatározott bér mellett átengedni. Ezen rész azonban a háznak e végett a háztulajdonos által § értelmében előre kijelölendő egy negyedrésznél több és más nem lehet. — Ezen indítvány szavazás által elfogadtatván, a tanácskozások részleteit jövő alkalomkor pótladjuk.

CCXXVII. kerületi ülés jul. 4én. Elnökök az előbbieket, jegyzők Demeczky utóbb Palóczy. Minelőtte a napi renden levő tárgy fölötti tanácskozás megkezdett, a ker. elnökség bemutatta a RRnek a magyar középponti vasút társaság folyamodását; mely nyomtatás alá adatik, s mihelyest az a RR kezébe jutand, közérdekű fontossága miatt tanácskozás alá veendő. — Ezután ismét az o. gyűlési szülés jöttek szönyegre; s P—n megye követe a tegnapi határozatra visszatérvén, a törvényben világosan kitétni kívánta, hogy a háztulajdonos, midőn fölötté nagy szüksége van házára, más házában a bizottmány fölügyelése alatt hasonló szülést rendelhessen, mely méltánylásra találván, az a) pont iránt tegnap elfogadott javaslat pótlólag ekép módosított; s ezen rész azonban a háznak e végett a háztulajdonos által a § értelmében akár tulajdon házában kijelölendő, akár általa, ha körülményei kívánják, más hol, azonban ugy kényelem, mint használhatóság tekintetében hasonló helyen kibérelendő ¼ több nem lehet. — A b) pont pedig akép állapított meg, hogy a lovászmester elnökle alatt az illető hatóság két tag befolyásával minden o. gyűlés előtt a megkivántató szülés irásának össze, és mindegyiknek bérét idő és körülmények szerint határozza meg úgy, hogy az rendes bérletű más hasonló szülés 3 utolsó évi középárának felével szaporított summájánál nagyobb ne legyen. — A szülés-

bér summájának felével leendő felebb emelése 24 szótöbbséggel 23 ellenébe fogadtatott el. — A c) pontban 34 szótöbbséggel szinte 23 ellenébe megállapított, hogy az o. gyűlési szülés azon évnegyedre, melyben az o. gyűlés elkezdetik és bevégeztetik, egészen fizetessék. — Az e) pontban Cs. követének multkori indítványa fogadtatott el, miszerint az országnádorán, országbíró és kir. személyökön kívül minden o. gyűlési tagnak négy szoba fog adatni. — Végre az i) pontban az országos választmány azon javaslata, hogy az, ki az o. gyűlési szülést elfoglalni engedi, mint ellenszegülő kir. tábla által 200 fttal büntetessék: a kir. tábla bírósága helyett a városi, mint helyhatósági bíróság 26 szótöbbséggel 21 ellen állapított meg. — Többnyire e tárgynak bevégeztével még a II. osztályú sérelmek és kívánatok vétettek tanácskozás alá, mikről a körülményes tudósítást a jövő számunk hozandja.

CLXXIII. országos ülés a méltóságos FőRRnél, jul. 4én. Az ülés megnyitásakor a kerület rendezési munkát megvizsgálásával s véleményezésével megbízott választmány elnöke átnyújtá az első részre, a hajdukerület elrendezésére adott véleményt, mely nyomban fölolvastatván, sajtó alá utasított. — Napirenden levén a megyei kihágások fölötti munkát, az azt kísérő rövid izenet fölolvastatva után egy m. gr. ezen főfontosságú tárgyban a sz. ker. elrendezése példájára szinte választmány nevezetetését indítványozá a fölvelek kikeresésére, fölállítására s véleményezésére. Ezen indítvány nemcsak heves ellenzésre, hanem tetemes elterésekre s elnököleg is rosszal kifakadásokra adott alkalmat, végre mindazáltal elfogadtatott. Tagokká ücs. kir. fősége által nevezettek: nm. gr. Batthyányi Imre főlovászmester elnöksége alatt m. Stankovits János győri püspök, m. báró Perényi Sigmund Ugo-csa s gr. Nádasdy Leopold Komárom megyék főispánai, gr. Andrássy Károly, gr. Péchy Emanuel, gr. Forgács Antal, b. Jeszenák és Zarka János előadó ítélmester. (H...k.)

Pest megyei utasítás kereskedési és rokon tárgyban (folyt.) 1) Hogy a vámban ingatlanság elháríttassék. Nincs mi a gyáriparra károsabban hatna, mint ép ezen ingatlanság. 2) Hogy nemes, és nem nemes között vámfizetési köteletség tekintetében semmi különbség ne legyen. 3) Hogy a védvám jövedelmek, s azon földadó, melyet a nemesség productionalis kiegyenlítés tekintetéből fizetend, közlekedési eszközeink javítására, s a honi műiparnak ápolására fordítassék. *) Mi a kerületi választmány által javasolt kiviteli, s beviteli harminczadnak új szabályzatát illeti: annak megjegyzése mellett, miszerint a küldöttség által alapul vett viszonyosság elvére nézve kijelentették Pest megye RRei: hogy

*) Epen itt van a bökkenő, s alig hisszük, hogy e tekintetben, azon erkölcsi mondas. „Ne hadd a magadét, ne bántsd a másét” részünkre kedvezőleg alkalmaztassék? mert csak hiába, Beati possidentis s önzőbbnek tartatik az, ki elkívánja foglalni azt, mi a másé, mint ki meg akarja tartani azt mi az övé. Olivér.

a honunk s Austria közt létező vám viszonyosságnak sokak előtt annyira kedvencz eszméje, alkalmazásban gyakorlatilag véve, valódi értelem nélkül szűkölködik, mivel egyebet mellőzve, valjon mi viszonyosság volna abban, ha a mi gyermeked iparunk készítményeitől másunkint Austria fértias gyáripára műveinek a miénkhez semmi tekintetben sem hasonlítható tömördek mennyiségétől mi fizetnénk? valamint ellenben ezen viszonyosság elvének alkalmazásával Ausztria földművelő osztálya mikint állana, mi már főnebb megmondott ok miatt sokkal olcsóbban természetű földműveiseinkhez képest? oly vélekedésben voltak tehát a RRk: hogy mivel a viszonyosság ha így értetik, épen nem lenne viszonyosság, ha pedig másképp értetik, ugy a név nem jól van választva; a vámvizonyoknak egymástól független nemzetek közt, csak szerződések alapján lehet elintéztetniök, s pedig méltányossan, oly szerződések által, melyeknél nemcsak egyik, hanem mindkét félnek java, érdeke s körülményei arányos kiegyenlítésbe vétettek. Egyebiránt magára a szabályzat tervezetere nézve oly értelemben voltak a RR: hogy az alapoknál fölállítás után a törvényhozásnak e szabályzatot, szakértők által kell kidolgoztatni.

II. A kerületi választmány munkálatának, hitel intézetről, és a középponti műgyetemről szóló 2 és 3ik része iránt, már utasítva levén az anyautasításban, ez uttal semmi észrevétel nem fordult elő.

III. Az országos pénztárról készített javaslatra nézve megjegyeztetett, mikint a ker. választmány által az indirect adónak, több alkatrészei soroltatnak elő, mint ns Pestmegyének e tárgyra vonatkozó utasításában foglaltatnak; jelesül: 1. A bélyeg díj, melyet Pestmegye rendei honunk institutioinak különböző szellemével össze nem férhető népszerűtlenségén kívül azért sem fogadtattak e, mivel általa leginkább a legszegényebb néposztály, még pedig vagyona s tehetségére vetett minden tekintet nélkül, egészen aránytalanul terhelhetnék, s még panaszainak elintézését is gátolhatná. 2or A kerületi választmány javaslatában „az országos közpénztár jövedelmének nem különben a vegyes királyi adományokból a kincstárba befolyandó summáknak 10ed része.” A RR. e javaslatot elfogadhatónak vélték ugyan: kivételéhez ugyan nem nagy reményünk lévén, ugy hiszik: sokkal czélszerűbb lenne azt indítványozni, hogy a királyi kincstári jóságok apróbb részletekben, hosszabb időre kötendő szerződés mellett adatnának haszonbérbe, s az eként kétségtelenül növekedendő jövedelemből, a kir. kincstárnak jelenlegi jövedelme kivonotván, csak a fönmaradandó fölöslegnek egy bizonyos része adatnék a tervezett közpénztárba: A megüritt egyházi hivatalok jóságainak jövedelme a RR. tevékedése szerint is, e közpénztár egyik forrásának tekintethetik ugyan: de belátásuk szerint ez épen nem teszi fölöslegessé e mege utasításában javasolt ugy nevezett congruat. *) S miután e kettő egymással szoros

*) Uraim! ha megtudnátok bizonyítani, hogy jótékonyabb célokra fordítandjátok azt, mint azok, jelenleg fordítottatnak: akkor magok a papok lennének elsők, kik

ELET, IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Fő úr és pór. Szomorujáték öt felvonásban, Obernyik Károlytól. Pest. 1844. Eggenberger J. és fia magyar akademiái könyvtárosoknál. 12dr. 149l. Ara 40p. kr. — A m. t. társaság által kiadott. Eredeti játékszín: tizenharomodik kötete, mely 1843ban 100 arany jutalom-díjt nyert.

Hogy szólhassunk e szomorujátékról, rövid vázlatát kell előre bocsátanunk.

Volt egy pár árva pór gyermek: a darabban Möricz és Amália névvel fordulnak elő. Ezek egyikét, a fiút, az öreg Zalánfy gróf házához vevé, szolgál és játszótársul fia Kálmán mellé. Möricz élénk eszű s tanulmányos gyermek volt, s mind azon leczkében, melyeket a grófi kapott, jelenlétben, előhaladt tudományban és ismeretekben. Volt az öreg grófnak egy leánya is: Julia, kellemes, elragadó s szelíd, de méltóságos, — mondja felőle Möricz, ki a hölgybe még serdülő korában szerelmes lön. Egykor magányosan találja Juliát, szerelmét megvallja neki, gögő visszautasítást nyer, s a grófi háztól — szolgál megkötésoltatván — elűzetik.

Öreg Zalánfyknak volt egy ellensége: öreg Szenkey, ugyanazon helységben lakó gazdag földes úr. Möricz elhöz szegődik szolgálatba. Szenkey fiával együtt beteges, orvosi tanács utazást javasol mindkettőnek; mennek tehát Eszakamerikába. Velök megy Möricz, kinek a hosszúság — tíz évig tartó utazás — folyást fejleszté értelmi művelődését. Ez utazás közben Möricz annyira kedvébe

jár öreg Szenkeynek, hogy ez kora következtében halálához közeledvén, meghagyja fiának; Möriczra — tett hű szolgálatai fejében — egy jószágrészt átruházni.

Öreg Szenkey meghal, s a fiatalnak — még mielőtt haza jöhetne — követni kell őt. Az ifju, tudván bizonyos halálát, atyjánál még nemeslelkűbb akar lenni, s egész birtokát Möriczra hagyja. Hogy az könnyen megtörténhessék s utóbb az illető rokonokkal a beesempészendő örökösnek semmi baja se legyen, irásait a fiatal földesúr Möricznak adja, személyét egészen rá ruhazza, s Möricz tíz év múlva mint Szenkey Möricz, s így a nagy birtok törvényes örököse jó haza.

Fél év múlva hazajötté után nővérét mint híres színésznőt találja meg, kinek azonban gróf Zalánfy Kálmán udvarlója. Szenkey Amáliát magához veszi, kiletét felföldözve neki, s egyszersmind szent fogadással ígértetvén meg vele, hogy soha semmi esetben el nem árulandja. Nem is tudja, nem is sejtí irthon senki Szenkey Möricz kiletét, sőt — így mondja ő — önömmel fogadtatik barátai — tán rokoni által is.

Szenkey a fiatal gróffal Amáliánál találkozik: összekocozannak, s párbajra híjják egymást, mit azonban Amália közbejötté s kérélmek megakadályoz: Kálmán a gróft elzavarja a háztól, és mond magában: „Megállj, kores nyomoru ivadéka régi hatalmasoknak. Boszum el van határozva. Magadnak és egész házádnak dólni kell!”

S hogy ebben célját érje, maguk a fiatal gróf és grófnő hatalmasan mozdítják előre, fényűzésük nagyobb, sem mint vagyonuk megbírhatná, eladósodni kezdenek. Kálmán kártyás lesz, s így mind kettejük tekintete sülyed. Ekkor megjelenik Szenkey a háznál, Juliának szerelmét vall, kitől azonban visszautasítatik, mert Julia

híret hallá, hogy Szenkey Amáliát a színésznőt magához vette, s rokonságukat nem tudván, aljas gyanuban tartja őt. Szenkey erre durva fenyegetésekre fakad, megmondja: hogy csak egy intésetől függ, a hitelezőket a grófi házra csődíteni s ezt tönkre tenni. Julia hajthatlan marad. És Szenkey Möricz forralt boszuját véghez viszi.

A harmadik felvonásban alacsony szegény szobában találjuk Juliát, bátyát várva, ki kártyaasztal körül korhelykedik. Kálmánt azonban nyomoruságában, szegénységében a legaljasabb tette vezérli könnyelműsége: lesben áll utczán éjfelkor, s az utjába menő legelső polgárt megtámadja, kitől midőn pénzt kérné, előugrik egy másik iparlovag s a polgárt fojtogatni kezdi, mire Kálmánban fölébred a lelkiméret s a polgárnak védelmére áll; azonban éji örök közelednek, s a veterán s ujoncz rabló szaladásnak eredmény: amaz ügyesebb az eltűnésben, s így ez vétetik üldözöbe egész lakáig, hol elfogják.

Julia megjelen Amáliánál s kéri őt, hogy eszközöljön engedelmet számára, börtönben ülő bátyát meglátogathatni, s egyszersmind jöjön vele kíséretül. Amália megy, s a börtönben megvallja Kálmánnak, kit ő folyvást szeret, hogy Szenkey házában nővéri jogon él. A grófnak nem kelle több, megragadja a vízontú boszu alkalmát, s midőn megyei törvényszék elé vitetik, ott Szenkey alispánt, a névbitorló s csaló pórt, arczon veri... Szenkey s Zalánfy gróf megvínak, és az utolsó agyonlövetik. Szenkey mérgét vesz be, s Julia és Amália jelenlétében meghal.

Szerző nevével az irodalomban először találkozunk. Üdvözöljük őt, mert első fellépésével is jutalmat nyert és megismerttetést. Ez buzdítója lehet tovább haladásra a nehé pályán, mely neki rózsásan kezdődött; s e szerencsében kezdők közül ritka részesül. — A jelen művet leg-

kapcsolatban áll: a kerületi választmány e pontbeli javaslatát, a megyének most érintett utasításával vélték a RR. kiegészíthetőnek. 4er. Azt hogy azon egyházi és közalapítványi jóságok, tőkék, készpénzek, és egyéb jövedelmek, mellyek az alapítványt tevők szándékának fogantatására azért, mert alapítvány célja vagy tárgya időjártaival megszűnt, nem fordíthatók szinte a közpénztár jövedelmi forrásául tüzeszenek ki, a RR. is pártolják ugyan; de az alapítványok jövedelmeinek fölőslégére nézve, úgy vélekedtek, hogy azt rendeltetésétől elvonni nem lehet, oly intézeteknek kell, alapítványok miszerint az érintett fölősléggel, ugyan azon alapítványok intensív, vagy extensív öregítések eszközöltessék. — 5ör. A hitbizományok egy évi tiszta jövedelme bizonyos részének e célra fordítását két okból nem pártolhatták a megye RRdei a) mert a hitbizományokat általában károsnak tartván, azokat e megyének okokkal támogatott alapításához képest egészen megszüntetni kívánják. — b) mert a hitbizományok azért, mivel valamely nemzetségek nem minden, hanem csak egy tagja által használtak, magány tulajdoni természetüket lenem vekezők, s így az egyházi javaktól, mellyek nem magány tulajdonok, lényegben különböznek, nem látják át tehát a RR. mi joggal lehetne a majoratusok birtokosát, ha csak nem absziszták, azt kívánni, hogy külön adót fizessenek, s jövedelmük megtizedeltesék, midőn más birtokosokkal hasonló nem történik? 6or. A hús, és szeszfogyasztás közt azon nagy különbséget látván, miszerint az első kétségtelenül a mellőzhetlenül szükséges cikkek közé tartozik: míg az utóbbi teljességgel oda nem számíthatatik, — úgy vélekedtek a RR, hogy miután okszerűleg az első élelmi cikkek adóval terheln, s ez uton a legszegényebb nép osztályát arra: hogy húst még kevesebbet egyék, kényszeríteni vagy annak, hogy minden keresményét anyagi részének fűntartására emesse föl, s polgárosodásának lehetősége még ezzel is nehezíthessék, ki tenni nem lehet: a hús fogyasztás közijövedelem forrásául nem szolgálhat; egyébiránt a szesz fogyasztási díjt sem azon szempontból fogadták el a RR. hogy általa a közpénztár jövedelme állandóan szaporíthatassék, hanem azért, hogy a köznép erkölcsi súlyosodásának, eme nyereszkeskedő önzők kezében oly anyira hathatós eszköze általmas befolyását lassanként veszítse el, s úgy hiszik: hogy e jövedelem forrás a közállománynak akkor teend leghasznosb szolgáltat ha mennyisége nem fog növekedni, hanem apadni s idővel tán egészen elenyészni. 7) Ahonosítás Pestmegye nézeteszerint, nem másképp, mint 10 évig az országban lakás, teherviselés, s magyarul tudás útján levén jövedőben egyedül megszerezhető, s így a honosításnak most divatos módja megszűnendvén; megszűnik a honosítási díj is, s következésképp nem lesz mit e cím alatt, a közijövedelmek közé sorozni.* 8) A külföldről behozandó

ezt kezeléskre ajánlanak; de mind addig, míg ez meg nem történik — a mint hisszük, sőt tudjuk meg sem is történhetik — megbocsátatok, ha nyíltan kimondjuk, hogy ez nem lenne egyéb, mint a haza oltárától a legűdösebben áldozó kezeket eltüntetni, s bedugni a jóságos eszelekedetek forrását, hogy az eddig ápolott üdvtermő események szomjan enyészzenek el. Mitől Isten óvja ez árva hazát. Olivér.

*) Bar mennyire szeretnénk is egyetértetni a t. megye e pontbani utasításával, kénytelenek vagyunk mégis kimondani: hogy körülményeink közt, több vitaközönségre, és philosophiai következtelenségekre fogna utat nyitni, illy törvénynek elfogadása, ha nem egyébért, már csak azon okból is, hogy hazánkat több mindenféle ajku nép lakja, kiket a honosítással együtt járó birhatási jogtól megfosztani, egy kissé, a milly tulságos kívánatot, épen oly káros politika volna. Cél-

inkább korszerűsége teszi ajánlatossá, mi által nem azt értjük, hogy története a jelenkorban játszik, hanem az eszméket, mellyek benne előfordulnak. A nyelv drámái: eléggé erőteljes határozott, mellyben azon szobóséggel, melly kezdők dolgozatainak állandó bélyegét teszi, nem igen találkoznak. Szerző mindenestire oly tehetségnek adá a jelen szomorujátékban jeleit, mellytől e nembn irodalmunkra nézve becses műveket várhatunk. Sajnáljuk azonban, hogy az egész folyóbeszédben iratot, mellyt mi — bármit mondjon a korszerűség — a tragoedia nyelvének nem tarthatunk.

Egyébiránt közelebről tekintvén e szomorujátékot, nem találjuk azt egy eszelekvényből kinőtt organicus egésznek. Mint látjuk tartalmából, a fő motívum, melly az egész mozgásnak indítja, a boszu; egy büszke önértékpórlúnt egy dolyfős nagyur megsért: a pórfiúnak kedvez a szerenese, gazdag urra lesz, boszuját férfi korában sem felede, a fényűző nagyurat tékozlásra ingerli, végre örvendve, hogy oly örvénybe tántorodott, mellyben őt egészen hatalmában tartja s személyes boszuját a törvény nevében állhatja, ezt vegrehajtani csakugyan készul is, és akkor ragadja meg őt hatalmasan a haldokló s aláodója magával együtt. S mint megy ez véghez? A pórfiú utazni megy s oda marad tíz egész évig. Ez alatt véletlenség és szerenese hozzájárultával meggazdagodik, s haza jó mint Szenkey Móricz. Szintolly véletlenül — de már ez nem szerenese, hanem mind kétfőre nézve szerenestelenség — meghallja, hogy gróf Zalanfy Kálmán ugyanazon városban lakik vele, meghallja, hogy a híresztelt szépségű Julia szinte ott van. Kálmánnal Amáliánál, saját nővérenél, találkozik, s vele összeperel, és ismét megbékül. Es ezekben találjuk a eszelekvény egységének hiányát, ezen vé-

áruzikkekre, a honi ipar védelme tekintetéből, kivetendő vámdíj jövedelmekre nézve, megjegyeztetett: hogy a megyének e részbeni alapításása, annyiban módosítatik; miszerint a vámrendszernek okszerű elveit képest, a vám, a behozandó áruzikkektől, ne az annyira határozatlan, s minden szabályszerűséget kizáró érték, hanem súlyarányban vétessék. 9) Az örökösödési s mint Pestmegye kívánja, minden más egyéb birtokváltozásnál is szedendő díjt illetőleg, nyilván kijelentetik: hogy miután e díj, a polgári birtokra nézve már régen főnáll, s az illető városok pénztárába foly be: jövőben a lajstromzási díj, mint országos közijövedelem forrása, ne csak a nemesi, vagy jobbágyi, hanem a városi polgári birtoktól is, az országos pénztárba folyjon. 10) A kerületi választmány javaslatának 12dik §ban foglalt „3 év lefolyása alatt, 3 egyenlő részre fölőstve, egyedül a nemesi rend s azok által, kiket a törvény e nevezet alatt ért, szabad ajánlatkint fizetendő 6 millió ezüst fra nézve“ ns Pestmegye oda nyilatkozik, hogy e nemzet jövedőjének egyik sarkalapját a közös teherviselésben találja, ezt adá utasításba a háziadóra nézve, ezt az országos kincstár számára, az indirect kúttőkön kívül fordíthatni ajánlott toldalék fillérek, s valamint hasonlóké a telekijiránt is; Pestmegyének tehát az Istentől még nem áldott subsidialis rendszer nem kell. Mivel pedig a kerületi választmány javaslata ezen nézetekkel mérőben ellenkezik: Pest megye most is oda nyilatkozik, hogy a közteher viselés elvétől el nem tér, s következő tovább is e szellemben utasította. — Egyébiránt szükségesnek látta különösen kiemelni a kérdéses javaslatnak 19ik §at mellyben az rendeltetik „hogy e törvényjavaslatban foglalt mindenemü akár közvetett, akár közvetlen terhek, díjak ajánlások s jövedelmek, szóval az országos pénztár bevételeinek minden forrásai csak 1847ik évi october utolsó napjáig, s nem tovább ajánlatnak meg, azontúl az országgyűlésnek újabb megajánlása nélkül bár mi szín alatt, sem egészben, sem részben be nem szedethetnek, s azokat senki fizetni nem tartozik.“ —

E §st illetőleg: azon véleményben voltak a RR. hogy ez a törvényben menendvén, maga képes lenne mind azon reményeket, mellyek e hon fölvirágoztatásához kötvék, halomba dönteni, — részint azért, mivel a teendők tömege sokkal nagyobb, hogy sem minden szükséges célt és nagyszerűt a tervezett uton s 3 évi rövid idő alatt 3 éves esekely ajánlattal létesíteni lehetne; részint azért; mert ha a nemzet e eszelekvésre valahára már elszánta magát, s a kitűzött célt elérni akarja, az eddig követett, de semmi eredményre nem vezetett utat el kell hagynia, s azon rendszert szükséges követnie, mellynek segedelmével a világ minden más népei oly bámulatos eredményre jutottak. S ha ezt teszi, nem az időt kell megszabni, meddig fizetést ajánl, hanem a célt kell kitűzni, mellyt jelenleg elérni magát elhatározza. Minélfogva, ha csupán a mellőzhetlenül szükséges közlekedési eszközök létesítését fogna is kitűzni mostani tendői torába, s azokat akár országos költsön segedelmével maga fogna építtetni, akár a magánvállalkozók irányában kamat biztosítást vállaland magára: mind két

szerűbb lenne nézetünk szerint e pontnak illy világsabb és mégis módosított alakban elfogadása: Magyarországon ingatlan birtokbirhatási joga mindenkinek különbség nélkül legyen: de politikai alkotmányos jogokat egyéb megkivántatók közt csak az, ki 10 évig az országban lakik: és magyarul tud, gyakorolhasson.“ — Ez mind a liberalizmusknak, mind a haszonnak jobban megfelelne. Olivér.

letlen és nem keresett megtalálásokban, minélfogva az állott boszu s annak indító oka egészen két felé, két eszelekvénynyé, valnak, mellyek egyike a jelen színű határain kívül esik, mi annál különösebben tűnik föl, mint hogy az első szerelem és a jelen idő közt oly nagy idősok foly el. Szenkey a darab fölőslében eszes, de lelketlen embernek, tudományos, de száraz férfinak mondatik, komoly és eszöndes, de lánggal teli kebelvel, s mégis legtöbb dolgában némi titoktartás és tejszés színe ömlik el: igazságos, de szigorú bíró, munkás és kitűró. Ezen férfi keblében most két indulat látszik fellobbanni: boszu és szerelem. Tíz év alatt t. i. egyiket sem felejtette el! s mégis ezen „munkás és kitűró“ férfi midőn hazájába megérkezik, a helyett hogy vagy boszuját vagy szerelmét után járna, helyben ül s várja a véletlen szerenest, melly őt heves boszuját s heves szerelmét tárgyával összehozza. És a véletlen szerenese csakugyan kedvez neki, mint kedvezett, midőn a gazdagsághoz juttal. Elmondja tehát sokat igerő haraggal, hogy boszuját el van határozva: Kálmánnak és egész házának veszni kell. Ezzel végződik az első felvonás. Mint a második elején a közte s Julia közti jelenésből megtudjuk, ő előbb is boszuját után járt, a pazarló nagyur minden kötelezvényeit és adóit hatalmába kerítette... s megy Julia grófnőhöz szerelmet vallani, őt nejeül kéri. Juliától — tudjuk, mi okból — visszautasítatik, s ő már most csakugyan pogányul megemlekszik régi szerelmére s még pogányabbul elhatározza, hogy a grófi házat megbuktatja. Valóban azt hisszük, ki oly erélyes és állhatatos boszujában, hogy tíz év múlva sem elégszik meg kevesebbel, mint az egész grófi ház megbuktatásával, arról más részről nem könnyen hisszük el, hogy e tíz év alatt, vagy hazájába érkezte óta legalább, boszuját oltására épen egy

esetben úgy kellend a jövedelem források iránt intézkednie; hogy azok a kitűzött munka tökéletes létehozataláig folyvást biztosítva legyenek. Különben sem ahoz hogy költsönt szerezhessünk, sem ahoz, hogy egyik vagy másik vasutnak építésére vállalkozók akadjanak, biztos remény nem lehet, sem végtére az, mi egyik legfőbb tekintet, hogy a költsönt törlesztési uton, minél előbb vissza fizethessük, vagy a magánvállalkozók által létesített közlekedési eszközök mi hamarabb a nemzet tulajdonává váljanak — nem eszközölhető. (Vége következik.)

Vidéki levelezések.

Esztergom vm. f. h. 2. tartá közgyűlését t. Bozzay János első alispán ur elnökele alatt, mellynel népesebbet, zajosabbat e megyében ritkán láthatni. A köznemesség vidékről is nagy számmal jelent meg, mint tisztujításra szokott, miből a megyei titkokba avatlatlan is gyanítható, hogy pártok fognak szemközt állani, úgy lön: egyiknek Sivulsky, másiknak Krakoviczer vala jelszava; gyógyszeráros mindkettő Esztergomban az első a vm; másik a város pártfogása alatt álló. A megyei jobbágyoknak, számra mintegy 40. ezernek régi szokas és határozatnál fogva a S. féle megyei gyógyszerártárból szolgáltatott ki az orvosság kész pénz nélkül, azaz, melly közös orvosság ára az adóba számított be, ezen orvosság ára évenként 4. ezer vftára szokott ragni körülbelül, melly összeg az adózókra nézve nagy tehernek látszatott. Föllepett tehát a városi gyógyszeráros K. folyamodásával, hogy ha a vm. adózók számára tőle is vásároltatnék orvosság, ő kész száztól tíz áresökentéssel ajánlani. Az ügy választmányra bízott; ez most beadá véleményét a közös gyógyszerártár javasolva — Ez okozta a mozgalmat. A közös gyógyszerártár védői fölhozá a szegény adózók szabadságát, e vagy ama patika iránti bizalmát: mellyben tehát őket annál kevesebbé lehet korlátozni; minél méltatlanabb a szegény adozó saját pénze fölött intézkedni — menjen tehát orvosságot venni, hová neki tetszik, hová őt bizalma vezeti, hol olesőbb orvosságot kap sat. kiemelék e mellett a concurrentia jótékony hatását. Az ellenfél mind ezen védokokat ezáfolat alá vevé: a szabadságra nézve azt állítá, hogy a nép azt nem is kívánja, mert neki nem a gyógyszerártár, hanem az orvos iránt szokott bizalma lenni, mivel az orvosság jó vagy nem jósaág fölött itelni nem tud. E bizalmat különös váratlan tümenényül egy fiatal orvos támadá meg több részről egyéb jelenvolt orvosok nagy bámulására, t. i. hogy a népnek nem az orvos, hanem a patika iránt van bizodalma, azonban, mint-hogy ezen jó ur maga s társai alatt végá lehevültében a fát, és állításának valóságát bizonyosan öntapasztalásából merítette, helyes kivétele mosollyal mellőztetett. Továbbá a mostani gyógyszerártár a vm. fölőlyelése, és orvososa szigorú vizsgálata alatt áll, méltán utasítja tehát jobbágyait abba, mellyről jót áll. A concurrentia nem is képzelhető ott, hol az orvosságoknak jósaág és ára fölött hasonló a fölőlyelés, egy az ár. De a száztól tíz áresökentés sem all többé, miután erre a vmegyei gyógyszeráros is nyilatkozott. E mellett a városi gyógyszeráros táranak a város kitűnő helyén — közepén — és a város pártfogása alatti állása azt jövőre is eléggé biztosítja, a vmegye illy kedvező helyzetnek nem örvendhetvén a község esetére tönkre jtni kénytelenítettnek, ki gyógyszerártárának jól ellátására e remény fejében 40. ezer forintot költött, és 60 év óta soha orvossága ellen legkisebb panasz sem hallatott. Így tehát, mivel az adozón egy fillérel sem lesz segítve mert bár mellyik gyógyszerártárból vásároljon is, az or-

lépést se tegyen, s egészen csak a véletlen összejövetel éléssze őt illy diűbösségre: s azt is hisszük egyszerűs mind, a mint az emberi természetet ismérjük, hogy a boszu és szerenem nem oly két indulat, melly egymásnak táplálót adjon, főleg midőn tárgyat ugyanazon egy ház tagjai, testvérek, teszik; sőt épen hihető, hogy ennyi idő alatt egyik a másikat tökéletesen fölemesztette volna. Egyébiránt a jó s rossz indulatokra nézve Szenkey Móricz kebele különös kebel; ő oly forrón ragaszkodik nővérehez, ki annyi idő után megtalált, hogy miatta Kálmánnal párbajra készül. S ez helyén volna. De ő még forróbban ragaszkodik hozzá: t. i. midőn Amália a párbajról megtudja, kérve fordul hozzá: „Mondjon le a párbajról. Mondjon le, ha engem szeret. Ki lesz az én pártfogóm?“ Szenkey elrészekenylve szól magában: „Szegény leány! Igen, ki fog védni, ha én elesném. Még mit sem tehettem hasznodra. Látása megindít:“ s erre borsánatot kér a gróftól. E lágsága Szenkeynek rokon forrásból ered Julia iránti tíz és több évig állhatatos szerelmével. Ő a nővért eszűbitások ellen védni akarja. S ha ez akarásban elég okot talál arra, hogy életét ne kockáztassa, nem látjuk át, ez okról miért feledkezik el mégis a darab végén. Igen, de ő akkor már gazdag leánygyá tevé Amáliát! hisz ezt a darab elején is tehette volna, pedig még biztosabban, még bőkezűbbel. Igen, de végén már megölte a gróft; — hisz ezt elején szinte tehette volna, csak úgy mint most, párbajban. Igen, de elején még fényes nevet és nagy gazdagságot bírt, s — talán — Julia szerelmét is reménylette... ohó! higyeje a ki akarja illy emberben illy körülmények közt e forró s állhatatos szerelm lehetségét! Higyeje a ki akarja azonfelül még azt is, hogy ezen „eszes“, tudományos, szabadelmű, igazságos“ férfi első pül-

vosság ára ugyan az lesz, és csak azon kérdés marad fön, a megyei adózót kell-e inkább pártolni, vagy a városi polgárt? kétségkül a megyei adózót. Azonban az előbbi szokásban némely módosítások tettek p. o. hogy ezután ne általán minden adózónak, hanem csak a dicális összeírás alkalmával valódi szegényeknek bizonyított adózónak szolgáltassék ki orvosság közköltségen. Azon esetre pedig, ha vagy a Duna járatlan, vagy veszélyes betegségben rögtön szükség az orvosság, mehet az adózó szegény orvosságért abba a gyógyszerárba, mellyet legközelebb talál, miről a közzelálló gyógyszerárúsk tudósítani fognak. A többi adózó pedig saját kész pénzén vásárolván orvosságát, vehet ott; hol neki tetszik — s ez határozatba ment. E vita alatt hoztak föl furesa hasonlatosságok rongyos csizmákról, új kaputokról — figyelmeztettek az orvosok is, hogy ne irjanak olly drága orvosságokat, s ne küldjenek falukra egész kötegekkel, hogy peshedjenek, ügyeljenek, hogy a paraszt a rendelt orvosságot be is vegye sat. Kis orvosi csata is történt, a főemlített fiatal orvos a főorvost megtámadá, mintha ez az ő mellőzésével más fiatal orvost bizna meg — és itt bujt ki a szeg a zsákból! mi okból szólott valamennyi orvos ellenére — állítá azt is, mintha a főorvos ezen utóbbi fiatalnak részére távollétében neve aláírásával albumokat is osztogatott volna. Ez tésztent rágalmának kiáltatott, a vádló tanura hivatkozott, ez jelen volt, felelt, de a vádról mit sem tudott, nem is tudhatott, hisz ő akkor beteg volt — az új zivatar némely békés szónokok által szétoszlott; de valószínű volt egy szónok tréfás állítása, mintha bizonyos patikai szereket vettek volna be a pártok közvitézei, olly lázban lenni látszatának, midőn egy csoport szüntelen „maradjon a régi” „másik „Kraoviczer” kiáltozó — szóhoz jutni, vagy folyton szólni nagy föladat vala, és csak erős mell s tudó vihathá ki. — (Folyt. köv.)

Trencsén, jun. 24. Első alispánunk dicső követi pályáján munkálkodván, jun. 17kén kezdett közgyűlésünk alatt az elnöki széket a közszeretet és tiszteletre méltó másodalispánunk **Osztrólczy Gusztáv** foglalá el; s örömmel nyilváníthatom, mikép a rendek higgadt tanácskozásait e gyűlés folyamata alatt, daczára a közlegő tisztujtásnak, sem pártos ingerültség, sem nyers tömegerő nem zavará, meggyőződven mindenki arról, hogy csak alkotmányunk s törvényeink ösvényén őrítetik a haza szent ügye, s kineknek boldogfönmaradása — közgyűlésünk eredménye ez: olvastatott először is követ urnak az o. gyűlési folytonos tárgyalásoknak eredményeiről szóló hivatalos jelentése; minek következtében o. gyűlési szálások iránt határozatott, hogy követeink szálása kifizetessék; — a valás tárgyában pedig leérkezett k. k. leiratra nézve, bator meg vannak győződve a RR. Felsőes királyunk alattvalói iránti atyai szeretetéről s a kormány legjobb akaratáról, miután azonban a Rendekek többsége az említett k. leiratban fönállított elveket a cath. egyház s házánk törvényeivel megegyezhetőknek nem találták, a RR. a vallásbeli surlódásoknak válaszarai megszüntetése tekintetéből később az 1791—26. t. cikkhez ragaszkodni, és azt azon esetre, ha a mult országgyűlésen fölterjesztett törvényjavaslat nem szentesítették, a 15 §. melly a reversalisokról szól, módosításával elfogadni. Következett azután a nagyobb érdekű levelezések sorozata ugymint: Közép Szolnok s Hontmegyéknek gróf **Széchenyi István** telekdiás tervét pártoltni kéré levele. — Zalának a pesti tudományos egyetemnél a gyorsírásnak rendszer utáni nyilvános tanítása érdekében tett felszólítása. — Aradnak a katonai kihágások

zabolázása iránt. — Biharnak az emancipatio érdemében. — Zabolcsnak az országgyűlésnek vesztegetés után elválasztott országgyűlési követek fölötti biráskodása kérdésében történt felszólítása — 16 Szepes városi kerületének belszerkezete s országgyűlési szavazat joga iránti levele, mindezek részint az o. gyűlési tárgyak érdemében munkálkodó választmányhoz utasítottak, részint irántok már utasítás lévén, tudomásul vétettek. Miután tovább a megye kebelében sz. k. Trencsén városában szabad ajánlatok után lelkes főorvosunk indítványára egy köz kórház föllállítandó léssen, mellyben a megyebeli szegényebb sorsu s ön erejükkel magokon segíteni nem képes lakosok, nagyobb betegség vagy őrültség esetében gyógyítást nyerendek; erre vonatkozólag Primás ő hűségének 200 p. ft, hg Eszterháznak 800 p. ft, ő nmlgának kegyelmes főispáni helytartónak pedig 200 p. ftből álló magas lelkű ajánlatait a KK. és RR. hálaadó köszönöttel vettek. — Gyűlésünk második napján lelkes elnökünk elősorolván röviden boldog emlékezetű **Vurum József** nyitrai püspök ő nmlgának a haza s emberiség javára tett számos érdemeit, az általa bőkezűleg alapított nagyszerű, hasznos és terjedelmes zsolnai árvaintézet beczikkelyezését indítványozta, melly jeles indítvány a RR. által közakarattal elfogadtatott s követeinknek utasítás adatott, hogy a fönmaradandó emlék s nagyobb biztosság tekintetéből ezen nagyszerű intézet beczikkelyezését az ország színe előtt szorgalmazzák — különös érdekeket gerjesztett még gyűlésünk folyama alatt a közlegő tisztvalasztás tárgya; miután egy munkás férfiakból álló választmány a megyebeli nemesség összeírását bemutatta volna, ezen választmány dicső elnöke **V. L. k. tanácsos** felszólítá a RR. t, hogy a 3 év, mellyre a m. t. viselőket a közbizodalom megválasztá, már elmulván, főispáni helytartónk ő excja a jövő tisztujtási határidő kitűzésére, s a tisztujtás törvény értelmében megtartására még e gyűlésből kéretnek meg. Ő nagysága ezen alkotmányos nyilatkozata harsogó eljennel fogadtatott; azonban, rettentő változás! mig ezek így történtek a gyűlés harmadik napján elkeseredett szívvel és levert képpel jenté elnökünk szeretve tisztelt főispáni helytartónak **Galgócson jun. 17. reggeli 11. órakor** történt halálát! főispáni helyettesünk rögtön halála a tisztujtás tekintetéből is megynkben nagy zavart okozott.

Zágrából. A zágrabi német ujság (f. é. 53 szban) a következő tudósítást olvassuk: „Verovicia (?) vármegye. *) Mult hó 3kán s következő napokon Eszék városában tartott közgyűlésen a KK. és RR. nek egy ő felségéhez intézendő fölliratot olvastatott föl; mellyben Slavoniának Croatiávali szoros egybekapcsolt volta, s régi időkbeli Slavonia nevezete, s ezen országnak külön királysággá emelgetése napvilágon kimutatva van, (!) s ő felsége ezen testvéri kötelekeknek, ezen főnebbi neveknek és méltóságoknak jövőbeni fönartására alázatosan megkértek. — A Horvát megyék köriratait követegekben az egyesült „Tótkirályság” (?) országgyűlését érdeklőleg, elhatározzák a RR. Bán ő nagyméltóságát megkérni, hogy a közkívánatnak engedve, a legközelebbi országgyűlést Eszéken tartaná.

KÜLFÖLDI NAPLÓ.

Ausztria. A bordeauxi hg Europa minden udvaraihoz jelentést tön, Angouleme hgnek Görzben történt halála fölől, mellyben egyszersmind ujjolag óvást tesz, a Frankburgba behozott „törvénytelen” örökösödési rend ellen, megjegyezven egyszersmind miszerint a

*) Tehát már nem is Verőcze.

Szerk.

hg, távol attól, hogy valamely az uralkodó békét zavarandó lépést tegyen, mindent a körülményekre s a jövőre szándékozik bízni.

Spanyolország. Barcelonai hírek kedvezőleg szólnak a királyné egészsége fölől. Castellano szerint gr. Trapani Barcelonába jövend, és ő felségét a Baski utazásban követendő; a királyné alkalmasint meg látogatja Párisban nagybátyát. Azt beszélik, hogy a miniszterek parancsolatot vettek légyen, Barcelonabani megjelenésre. — Cartagenából jelentik, hogy több 500 galy rabnál jelent meg, közöttök számos kitűnő személyek is. Innen és más parti városokból a kivándorlás Algirba folyvást tart; az ösmeretes gr. Della Valle Afrikában nevezett térségeket vásárolt. Presidio terén 30 láb mélységben szobor csarnokot, melly hihetőleg római templomhoz tartozott, födeztek föl. — A szép és gazdag Bastan völgy pásztor lakói halván, hogy Roncevalban több térföldek a többet igérőknek eladandók lennének, kérelmet nyujtottak be, hogy abból a franczi határ szomszédok, és a Spanyol tőkepenzesek kizárattassanak. Ezen Tyrenei völgy lakosai marha tenyésztésből élnek, és így élelmőköt megfosztatnának, ha francziák vennék meg a Roncevali birtokokat és nekik a Spanyol tőkepenzesek is szívesen adnának bérbe azokat, ha többet igérnének. A határ legelő végett több század óta viszályban vannak a franczia szomszédokkal — ha ezek lennének a vevők, bizonyosak a véres kitörések, és surlódások. — Barcellona jun. 17én Viluma külminister azon kereskedési szerződést az angolokkal, melly Espartero buktaival megszünt, ismét folytatja; ismét hirtelik, hogy a jelen tarifa lefog szállítatni, mi a Spanyol müiparon tetemes sebet ejtene,

Francziaország. Akormány elhatározta, nyomos csapást intézni Marokko ellen. Joniville hgnek megengedték a haderő szaporítása. Bizonyosnak látszik, hogy a ministerium igen fontos tudósításokat nyert Marokkóból; azonban, ámbár teszi a készüléteket, szemlétoást visszajed az angol kormány egyezése nélkül kezdett háborútól. Ha mindent várhatni is sergeink vitézségétől, — mond a „Commerce”, de mindentől félhetünk a cabinet gyavasága miatt.

A páirkamrában jun. 21diken előterjeszté a pénzügyminister a követkamra által elfogadott törvényjavaslatot az Orleanstól Bordeauxig menendő vasut tárgyában. Ezután a borhamisításról törvényjavaslat került szőnyegre. — A követkamra ugyan a napi ülésében a Paris és Lyon közti vasut fölötti törvényjavaslat 1. 2. és 3ik cikkkei elfogadtatik.

Marokkóval a háboru csakugyan kiütött, junius 24diki „Moniteur” közli Bugeaud tudósítását, melly szerint junius 15-diken a marokkói főnökkel tanácskozás tartatván, az alatt a marokkóiak a francziákat megtámadták, egy tisztet és két köz katonát megsebesítettek. A csata erre elkezdődött, és Bugeaud vezérlete alatt 3—400 megöletett, 3—400 fegyver elvetetett, és számos lovak fogattak el; a francziák 6 holtat és 20 sebesültet számláltak. —

Az alsó ház által a tanítási törvény vizsgálatára kiküldött bizomány előadója Thiers urat nevezte ki.

Toulon junius 22én. Kikötőnkben a legelőnebb hadi készülétek tételnek. Számos katonák száltak már hajókra Marokko számára — és tegnap, ma, számos csapatok jöttek Montpellier és Marseilleből, ugyan azon hivatásból. Cetteben a Geniestületből két század hajózott el. Ma Labadie, Double, és Duquesne fötiszték, Joinville követőjei, érkeztek meg.

lanatra, midőn a valódi Szenkey által neve s birtoka átvételére felszólítatik, át ne lássa, miszerint sokkal eszesebben és egyszersmind igazságosabban, de csak a legmindennapibb józan észeszkével is sokkal egyezőbbleg, cselekszik, ha a rá ruházandó birtokok egy részéről lemond inkább, hogy más részét békén és igazságosan bírhasa.

Julia köznapi elme, köznapi szív, köznapi mágnáshölgy, a mennyiben ő szilárdul táplál némi méltóságos, meggyőződést keblében, melly szerint megengedi ugyan, hogy Isten az embert is két lábbal és két kézzel, s minden vértagján ő ujjal látta el, de azért ugy hiszi, hogy ő fajtástul együtt mégis valami nemesebb lény, sőt kimondja egyenesen, miszerint nemesebb gondolkozást csak magasszületésűeknél hisz találhatni. Ejh, ejh, madame! Bizony méltotassék elhinni, hogy olly gondolkozásu hölgnél, mint nagysád, nem tudjuk mire vélni azon beszédeket, miket testvére előtt a nemzetiségről tartani leereszkedik. Julia büszkesége egyebiránt nemes oldablól is mutatkozik; teljes elszegényülésében is visszautasítja a gazdag férfi oda nyujtott kezét, mert szennyet vél: látni mellette; s végre, midőn a vélt szennyet valótlannak látja, még annyira is lealázza magát, hogy kész legyen, Szenkeyt — némi reményt mutatva szerelme megnyeréséhez — az élettel kibékeltetni akarni... Ezen leereszkedés valóban szép nagysádtól; de ugyan kérjük, hamár olly érzékenyen fogékony nagysád az álbeszűlet iránt, mikép történéhetett az, hogy kimondhatlan vétkes könnyelműségű testvéredel, ezen kicsapongó korhelylyel és kártyással, együtt, egy földel alatt lakozott minduntalan, holott bizonyosan lehettek nagysádnak rokonai, kik e szegyetül fölötté érzékeny lelkét szívesen megkímélnék? A világ legalább nem itelte

volna olly szigoron ez esetben nagysádat, mellynek ítéletére különben olly sokat látszik adni?

Kálmán és Amália a szomorujáték legsikerültebb, legkövetkezetesebb jellemei közé tartoznak. Mellejök sorozhatni még a szemfülesen mindenütt megforgó ujságíró, Tollasit, ki egyebiránt a cselekvény menetébe legkisebb sem foly be, s csak akkor jelen meg igen hasznos hírnökül, midőn a szerző némely dolgokat tudatni akar olvasójával.

... Szerettük volna, ha a jelen mű már rég színpadunkra kerül. Hogyan is van az, hogy pályatárs, Szilgietti második jutalmat nyert, Gerője már hónapok előtt, megfordult a közönség előtt, s a „four és por”, melly e figyelemre már csak annál fogva is igényt tarthat, mivel első jutalmat nyert, mind eddig mellőztetett? Reméljük pedig, hogy e szomorujáték, összevágó játék mellett, megteszi színpadi szerencsáját.

Ikvárosl kirnök. Ünnepe vagy vasárnap a budapestieknek jelszó az élvezetre, a legelvonultabb kézműves hímes pillangóként kifejtkezik rejtekeiből és az Isten szabad ege alá siet, illykor derültebb ifjultabb arczokat lát minden szerte a szemlélő, örömben uszik minden, a magas állásu hogymutassamagát, és mivel megszokta kirándul a közep osztály hogy heti keresményén odább adjon, mintha már reá nem viradna holnap. Buda zugligeteinek s egyéb hegyeinek nérege drága tanyái, Pestnek város erdője mind ellepe, sem a borús ég fenyegetőzése sem a porfelleg nem rettent el senkit a kiszagaldástól. A mult vasárnap miután Buda a gőzös megsérült szembetűnő lassúsággal Sophia szállítá át a testvérváros lakosait. — Csak

szerecsés embereknél szerecsésébbek vannak a világon, némelyek ott is találunk valamit, hol semmi sincs, ott is zenét hallanak, hol meg sem motszannak, e. f. h. re a budai arenában műkedvelőknek kell vala a zsidónöben jótékony cenzúra föllepni, de az időnek nem tetszett szépkéni, mi is ohajtottuk hallani, de a mint oda mentünk úgy tértünk vissza, s meg is milly csudálatos a budapesti napló írója szép közönséggel hallotta a daljátékokat. Egy általában ő szerencsés ember, mert nemzeteket is ebreszt föl, így Barabásunk jeles oláh családját a lembergi (?) nemzeti képesarnok számára véteti meg. — A helybeli testgyakorló intézet választmányának talán nem ártana tudni, hogy az intézet növendékeivel igen orozosan bánnak és a kezelfoghatóságok nem ritkaság közé tartoznak, mi legalább azt hisszük, hogy a veszők tavaszkorra a nevelésnél már elmúlt. A minap egy földszinti házból éjjel néhány iparvitéz a mit miszerivel elérhetett az ablakon keresztül szellőztetésre szállított, e műtételt a benlevők csak akkor vettek észre midőn egy pályás gyermeket is ki akartak rantani, nem sejtve, hogy a kötegben az áruló lappang, mert ennek sikoltása menté meg a többi elesphetendőket. A fölebredt lakok a tolvajok után akartak irámlani, de a kapu kívül be volt kötve. — Sokáig bátoroktunk töprenkedni, mire valók a fegyverek körül az örök, azt a minap egy fegyenc szájából hallók, néhány illy gyönyörű virágszal egy tér elegyengetésére vala kiküldve, s olly kényelmesen dolgozott, hogy még az örök valamelyike is meguntá e csiga-haladást és megszólta őket, közölök egy a tekintélyesb viszonzatlanul nem hagyta a megintést, talán azért van itt az ur, hogy bennünket dologra nógasson, nem, mert csak azért van itt, hogy el ne szökjünk! Dolgozzóház! — igen, de dolgozzóház legyen ám!

Páris jun. 25. Joinville hg 23án vitorlázott el Marocco partjaitól kis tengeri csapatjával.

Páris jun. 25. A felsőház utolsó ülésében a borhamisítási törvényjavaslattal foglalkozta. Gay-Lussac tüzesen kelt ki ellene. Szerinte a bort olly ártatlan anyaggal, mint a viz keverni, nem lehet vétkező tény. Azt mutatgató, hogy a kereskedésben kártékony hamisítás nem történik, és csak viz keverítés használatik — az pedig, mivel szin adatik a bornak, tápláló erőt rejt magában. Minek tehát itt régi szokásokat eltörölni? A javaslat esekély többséggel elfogadtatott.

Nagybritannia. London jun 21. A ministeri hajó szabadon evez ismét, Peelnek kedélye már derültebb; de azért az előbbi szakadás még nincs összehuzva; az oppositionnak egy része minden fenyegetései daczára ellene szavazta; és ha különös érdekei nem jövednek közbe, más előző kérdésnél is ezt teendő; és így neki bukni kell; ha csak egészen meg nem változtatja politikáját. — Hogy épen Cobden menté meg Pelt igen különös; némelyek szerint tanként vallott kereskedési szabadság érdeke miatt tette azt; mások azonban tán jobban hasonlíthatják őt a charlistákhoz, kik a league meetingjeit zavarni szoktak, nem mintha a gabonavámot fölemelni kívánják, hanem hogy a közép nép osztályt velök egyesülni kényszerítsék. Cobden ugyan is azt akarja hogy Peel oly sokáig maradjon a kormányon, míg a legelső Whigek át menvén a leaguehoz. a gabona tarifa egészen eltöröltessék.

Ma este jön szönyegre a dissenterbill is; igen különösen tetszik a protestansoknak, hogy azt a catholikusok annyira pártolják, jeleül annak, hogy a gazdag jövedelmeket inkább a Socinian mint Presbiter egyház birtokába kívánják. Ezen öszhangzat a ministereknek igen ártalmas, kiket a protestansok minap egy gyűlésben leköszönteknek tekintének. — Suffolk grófságban igen számos gyujtogatások történnek; sem csavargóknak, sem egyes bosszuállókknak nem lehet azokat tulajdonítani, hanem egyedül a nép szomorú állapotja kitérési-nek. A szegények ügye igen keményen kezeltetik, számosak iránta a panaszok; és a kormány mégis napról napra halasztja új tervének átvitelét, melly azt némileg szelidítene.

London jun. 24. Köz hiedelem, hogy lord de Grey Peel és Graham parancsait nem igen hűn teljesíté, s azért lemondása igen kedves. Times írja, hogy elbocsátását betegeskedése miatt nem rég meg adták. Utódjáról még nem tudhatni bizonyost; hg Buckingham, hg Richmond, lord Asburton, és lord Hevetsburyról beszélnek; sőt Ellenborough lordot is említik, de ez nem valószínű, mert ugyanazon nehézségek küzdének ellene, mellyek Indiában valának.

Dublin jun. 20. O'Connell látogatói igen számosak, ámbár egyszerre csak hetet fogadhat el. Már neki magának is kellemetlen minden órában annyinak mutogatni magát, kik esapatonként tódulnak hozzá minden szabály és rend fölzavarásával. Ő a kert szobában van; előhozzák neki a visit jegyeket — ő engedelmet ad bebozósításra — és a fölviigázó neveiket fölkiáltván beeresztli látogatóit. O'Connell soha sem volt egészségesebb mint most — kinezése javult is már. — O'Connell börtöni beszédjeiről és tetteiről sokféle anekdoták szólnak; multkor egy Spanyolnak azt mondá, hogy hona javulását csak Espartero eltávozta után reménylhetik.

London jun. 22. Legújabb havi tudostás szerint az angol bank jegyeinek száma forgalomban 66,000, kész tőkéje pedig 110,000 ft stel kevesedett meg; ez utóbbi jelenleg 15,900,000 ft st. tesz.

London jun. 25. A „Standard” akarja tudni, hogy Grey utódja iránt meg semmi sincs határozva. A közönség hg. Buckinghamról is beszél.

A „Belfast Vindicator” írja, hogy Portadownban egy catholicus temetés lévén az orangisták a visszatérő népet közáporral önték el, és a nőket rutul elverték. A Belfast fölszólítja a kormányt a catholicusoknak erőteljesebb védelmére, mint azt eddig tevő. Nemsokára bírói vizsgalat fog tétetni.

Németország. Ingolstadtban június 16kán este szomorító esendzavarok történtek. Egy vármunkást kiesapongó részegség miatt a rendőr fogságba vezetvén, ez futásnak indult előtte, mire őt a rendőr kardjával keresztül szarta. Azon perczen körülfogták a rendőr számos más munkásoktól s egy sörházba kellett menekülnie, melly ostrom alá vétetett, s belőle a rendőrt előnyomult katonaság menté meg s szállította védhelyre a kaszárnyába. A boszúra ingerült tömeg azután más kiesapongásokon, ablakbeveréseken, hűtő hevet. Másnap e zavarok este s reggel ismételtettek, s csak katona erő eszközölt több esendőt. E zavarokat előbb boszúvágy ébreszté, utóbb azonban a zajongók céljálón, az élelmi szerek olesóbságát eszközölni ki.

Görögország. Athenben — jun. 17dikéről hírek szerint — még folyvást a kevély Griziotis általi megrohanástól tartanak, ki a közel Euböan török pasát játszik. Minthogy a gyöngye ministerium a hatal-

mas főnök ellen semmi komoly lépést tenni nem mer, ez okbul angol és francia hadhajók parancsot kaptak követeiktől, szemmel tartani őt. — A cabinet kérdés még egyre a régiben van; a király minden törekvése, azt egyik vagy másik módon feloldáshoz közelíteni, hajótörést szenvedtek Kolettí tartozkodásán. — Grivas tábornok, kit a ministerium futárok által Athenbe idézett, e parancsot nem teljesíté, s 3—400 palikárral fegyveres ellenállást emlegetett. A ministerium tehát nem tehete egyebet, mint engedékenységet gyakorolni.

Bel- és külföldi telegraph.

Nógrádból, jul. 3án Híjjába! — tüzről nem irni olly igen ohajtó tollamnak nyugalma nincsen. Jutott e kötelesség teljesítés, illy szomorú, a N. Ujság valamelyik levelezőjének kivilem ez évben? De még is egy alapos, tehát annál edesebb remény szülte megnyugvással emlek most tollat, mert hiszem, mikép tüzről többé értesítenem alig kell. Tehát a dologra! Pénteken, jun, 28án kigyult Vadkerten a város istállója, s két ház, és a község esdűre marialékul égének. Másnap átellemen kiút a tűz, s leég hetven ház. Vasárnap NagyOrosziban a mester istállója lángot vet, de tüstént eloltatik. Hétfőn ugyan ezen istálló ismét égni kezd, de megint eloltják. Végre ugyan az nap delután ezen istálló harmadszor gyúl meg, s vele tizenkét ház elperzseltetik. Számítsuk ezekhez a litavai (Hontban) tüzet, valamint azt is, hogy vasárnap virradóra, Ovárbán a zsidó lak ismét (ez évben másodsor) meggyujtatott: esodálni nem fogjuk, mikép anyi szerencsétlenség után a nép insege, és remülése gyanuja és resignatioja, huzekodása és legszükségesb munkáinak elhenyelése, pletykája és ingerültsége legmagosb fokra hágtak. Hasztalan intettek a lelkészek, hasztalan nyomozott, segített, vigasztalt, csillapított a kékkeői járásnak érdeműs főbirája t. bibithi Horváth Elek ur: a baj naponkint több, nagyobb, és aggasztóbb leve. Véres betűkkel leszen ez év, ha nem emlékkönyveinkben, a földnép emlékében bizonyosan, följegyezve. Hogy is ne? Vadkerten négyszer volt tűz, s mindössze elégett 199 ház. Az országot mellett a város közepén egy fél méddig elégett nagy gerenda állítaték föl esedező fölszólítással az utas könyörületéhez. Borzasztó tekintet! Patak, a szép és iparos háromszor égett, s megmaradt csak hat ház; Dejtár, a gyönyörű csak egyszer ugyan, de megmaradt csak kilencz ház. Orosz két sikeretlen kísérlet után tizenkét házat vesztett Ha tehát abalassa-gyarmati, surányi, esztergári, rom hány, terényi, becskei, szügyi, s Hontban börszőnyi, ipolysági, litavai tüzeket mérő vigyázatlanságnak tulajdonítók is: e négy egymás mellett fekvő helynek (Oroszi, Patak, Dejtár, Vadkert) esapásai méltó gyanut gerjesztének, mellyet a kielőlni törekedett, arczán hordá az elároló jelet, mikép ezt inkább esend és béke miatt, sem mint meggyőződésből eselekszi. Végre mit emberi fáradozás föl nem fedezhete: az isteni gondviselés legegyszerűbben világita ki. „Isteni gondviselés” igen is, mert kinek, ha nem az emberi elme működési fölött úrkodónak munkája az, hogy a legnagyobb gonosztevő, ki minden fölfeledést megsemmisítő ügyességgel sokáig üze merényeit, egyszerre annyira elbaltuljon, mikép vagy önmaga elárolja magát, vagy véletlen könnyűséggel rajta kapassék? — Nógrádban ez utóso eset vala, mellynek lényegét a leghitesb kútkökből Vadkerten merítve csak annyiban adom elő, a mennyiben fölül áll minden kétség. Mellőzöm tehát az apró részleteket, valamint azokat is, mellyeknek még előbb be kell bizonyíttatniok.

Hétfőn (jul. 1.) ép a tüzek szokott idejében *) egy vadkerti por, neje sokszoros panaszainak övetkeztében, konyhájának ajtaja mellől ki akará lesni, mellyik sertése emesztgeti kacsáit? S töle alig hat ölnyre a szomszéd házból kilép egy férfi, körülnezi magát, és az esztre ala valamit föltesz. Az észrevétlenül álló pórban föl villan a gyanu, kitzasítja konyhájának léczajtát, s a katona felé siet, ki ezt látván tüstint viszszanyul az esztre alá, lekapja balkezével, mit oda tett, s befelé indul. De a pór utját állja, s a kérdésére nyert goromba válasz által gyanujában megerősítve, megragadja. — A czivódok zaja tömérék népet gyűjt össze, s nagy erő nyithatá csak meg az elfogottnak öszszeszerított bal markát mellyben löporral megdörzsölt rongydarab, szárazskócz, gyúfa, és taplóvegyület égett már, s a szerencsétlen gyujtónak tenyerét annyira megesebesíté, hogy az, jelenleg is gyógyíttatik. Irtozatos fölfeledés! — az elfogott gonosztevő (Sz. P.) nem csak Patakon, Dejtáron, és Orosziban szállásolt vagy az először égni kezdet házoknál, vagy azok mellett, de nem rég Vadkerten is azon háznál, mellynek gazdája v i g y á z t a l a n s á g miatt (híjjába esküdött Sz. — ra!) actiót kapot. — A legnagyobb föladatoknak egyike volt most a vadkerti népet

*) Gonoszul elmés kiszámítással minden égés nappal történt, hogy — éjjel a pór házaknál tűz nem lévén — gyujtogatásra gyanu ne lehessen.

féken tartani; mert félveré, noha ház nem égett, a harangokat, a gazdasági eszközök fegyverekké levének kezeiben. — Még is helybeli esperes L. J. urnak sükerült megakadályozni minden megtámadást. A gyujtónak megfogója rögtön két ur által 15 v. forinttal jutalmaztatott. Delután mindenki legforróbb ohajtása teljesült, midőn t. Fráter alispán és Horvát Elek főbíró uu. a hely színere megérkeztek. Az ő megjelenésök, különösen pedig a vadkerti nép által is határtalan szeretett H. főbíró urnak szivreható intései **) meggátoltak ugyan minden véres jelenetet, de azt nem, hogy a parasztság egész éjjel csoportosan örködjék. — Sz. Pál, ki tenyerének égését első zavaraban, mint nem is dohányos ember, pipára kené, a megyei börtönben üll, s ügye itt fog befejeztetni. A Catastrophot közlendjük. — Még egyet! A borzasztó tüzeknek ezen hosszú sora tán jó lezke lessz Nógrádnak több tekintetből. Egyik az — a többit említeni nem akarjuk — hogy az utfilevek nélküli hontalanokra nagyobb vigyázat leend. Már is számtalan elfogatások történnek, mellyek közt nagy figyelmet gerjeszt a) olvasóval körül járt, s magát keresztyének alnokul vallott zsidó. b) Egy szeredi leány, ki a vadkerti tüzeket nem csak megjövendölé, de jóslatai be is teljesedtek. c) Egy franciaországi — Metzből származó cigány, ki arabul, francziául, németül, cigányul tökéletesen beszél; Afrikában táborozott, s bajtárs vala Constantine ostrománál.

Nemzeti színház. A Kölcsey Ferencz „Hymnus”-ára írt, pályanyertes és dícséretre méltóknak találtatott népmelodiák július 2kán előadtván, az illető jelgés levelek fölbontása után kintűnt, hogy az Iső szám alatti „Itt az irás forgassátok — Erett ésszel józanon — Kölcsey” jelmondatu, s az igazgatóság által kitétt 20 darab arany pályadíjt elnyert népmelodia szerzője Erkel Ferencz. A dícséretre méltónak találtatott, 3dik szám alatti „Isten áld meg a magyart jó kedvvel, bőséggel. — Kölcsey” jelmondatu népmelodia szerzője: Egressy Béni; a 4dik szám alatti „Szomorú a magyar nótá” jelmondatué: Molnár Adám; a 6dik szám alatti „Szánd meg isten a magyart.” jelmondatué: Travnyik János, a 14dik szám alatti „A ki a széppel köti össze a jót, az böles az igaz poeta. Ez dícső érdem, s ez az égi bélyeg a remek elmén. Berzsenyi” jelmondatué: Eliás Márton, Esztergamból; végre a 12dik szám alatti „Önézés, te vagy a diadalmas bére nem a díj” és a 13dik szám alatti „Minden pálya dícső, ha belőle hazádra derül fény. Kölcsey.” jelmondatu két pályamű szerzője: Sailer Károly, főkapitány karigazgató Esztergomban. — Pesten, július 3kán 1844. Szigligeti titoknok.

Kinevezés. (Hazai) Ő es. ap. kir. Fölsége Kerner Antal püspök s helytartósági tanácsost, a nmuu m. kir. udv. cancellariánál tanácsossá s egyházi előadóvá legk. kinevezni méltóztatott.

Ugyan ő Fölsége az egri főkapitány kanonokjait, névszerint Harmos Lászlót, az angyalok született királynejáról czimzett kompolti apát, és Ferenczy Józsefet „boldogságos szüz Maria apátja” czimekkel magajánéközni kegyeskedett.

Ő es. k. Fölsége Heitzmann Márton sebészseg mesterét országbaromrosi hivatalra kinevezni méltóztatott.

Ő es. k. Fölsége Tócsék Mátyás Turóc megyei nagykereskedőt, és Csillagh Sámuel árvai uradalmi tisztartót, folyó évi majus 2ról költ királyi adománylevelenél fogva, Bács megyében fekvő, s a magyar szent koronára Polak Leopold magvaszakadtával visszazállott Paesér helységével — a nevezettek mindegyikére fele része esvén az említett jószágok — megajánéközni, s mind kettőjöknek a Paesér mellett kinevezni elhetést megengedni legkegyelmesebben méltóztatott.

(Ausztria.) Ő es. ap. kir. Fölsége Waldstein — Wartenberg Keresztély gr. Leopold lovagrende commendatort díjmenten belső titkos tanácsosa méltóztatott kinevezni.

Necrolog. (Hazai.) Keresztes János tszbt esperes az erdélyi clerus Nestora, élete 96ik, papsága 69 évében f. é. febr. 19. meghalt. —

(Külföld) Junius 13dikán a zárai érsek Novak József megh. — Jun. 15én lovak elragadtatása által okozott tetemes sérülés következtében halt meg élete 81ik évében Krug orosz tanácsos. — Rutenstock Jakab jun. 22kén a neuburgi kolostornak Bees mellett, praefatusa, ki a világ előtt mint egyházi szónok ismeretes volt, a tudósok által egyházi történeti, jeles munkáiért (4 köt.) becsülte-tett, hosszab betegség után meghalt. —

**) Bámúlatos, mint pontosulnak néha össze a véletlenségek! — Az elremült népek többi pletykái között az is vala, hogy a gyujtató jár fehér lovon. Most, megfogattatván Sz. N. E. ur a vadkertihez tartott atyai beszédében többek között illyformán is szóla: „Megmondtam aa! már a minap, hogy alap-talan mendemondákkal egymást ne rémiszték. Ha van gyujtató; kére engedelmé azt juttatni az Isten, ki ennyi szenvedéstek egyfelől boszulatlan, másfelől jutalmatlan nem hagyja. Im a gyujtató meg van, és így láthatjátok, hogy nem okosság volt ide s tova járó fehér lovas gyujtatókról regélnetni.” Nagy zaj lón a hallgatóság között, s egyik pór így kiáltá föl: „De t. uram! éppen most látjuk, hogy nem regéltünk, mert Sz. n. k. mióta csak ismertük, mindig fehér lova volt!”